

Część II. Uwarunkowania i problemy rozwoju analiza SWOT gminy Międzylesie.

Pozycja strategiczna gminy zależy od jej cech wewnętrznych (zasobów) oraz czynników zewnętrznych i wytworzonych relacji z podmiotami otoczenia. Do jej określenia posłużono się w niniejszym opracowaniu analizą SWOT. Dzięki temu można było określić silne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT określone zostały mocne i słabe strony gminy. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S (*Strengths*) – **mocne strony**: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,

W (*Weaknesses*) – **słabe strony**: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,

O (*Opportunities*) – **szanse**: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,

T (*Threats*) – **zagrożenia**: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Jest to bardzo rozpowszechniony obecnie schemat analizy.

Analizując mocne i słabe strony gminy Międzylesie oraz jej zewnętrzne szanse i zagrożenia rozwojowe, wynikające z otoczenia rynkowego w skali makro i mikro, podzielono obszar zagadnień charakteryzujących gminę i jej otoczenie na 4 grupy:

Grupa I – Gospodarka (2.1.1.)

Grupa II – Sfera społeczna (2.1.2.)

Grupa III – Infrastruktura techniczna (2.1.3.)

Grupa IV – Środowisko naturalne (2.1.4.)

2.1. Analiza SWOT gminy Międzyzlesie

2.1.1. GOSPODARKA

Mocne strony Gminy	Słabe strony Gminy
✓ Gmina posiada Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla całego obszaru, ✓ tytuł GMINA FAIR PLAY w zakresach certyfikowana lokalizacja inwestycji i gmina turystyczna, ✓ jasne mechanizmy otrzymywania pozwoleń na lokalizację inwestycji, ✓ wdrożony i utrzymywany w administracji system zarządzania jakością ISO 9001:2000, ✓ dostępność źródeł energii i prorozwojowa polityka inwestycyjna w zakresie infrastruktury komunalnej, ✓ polityka podatkowa gminy (ulgi podatkowe), ✓ duża ilość podmiotów gospodarczych osób fizycznych, ✓ korzystne warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki (walory przyrodnicze, infrastruktura lokalowa, zdrowa żywność), ✓ dobra dostępność komunikacyjna, ✓ brak uciążliwego przemysłu, ✓ atrakcyjność kulturowa obszarów gminy (zabytki), ✓ wolne tereny – zarówno użytki rolne jak i do inwestowania (nieuzbrojone), ✓ duży (niewykorzystany) potencjał siły roboczej, ✓ znaczne obszary łąk i pastwisk będące atutem dla hodowli,	✓ niestabilny rynek zatrudnienia charakteryzujący się wrażliwością na wzrastanie bezrobocia, ✓ zbyt małe dochody własne Gminy, ✓ słabo rozwinięta baza hotelowa i gastronomiczna głównie w mieście, ✓ niskiej jakości grunty rolnicze (tereny górskie i niskie klasy bonitacyjne), ✓ rozdrobnienie gospodarstw rolniczych, ✓ brak zorganizowanych grup producenckich w zakresie rolnictwa, ✓ szczupłe zasoby finansowe mieszkańców gminy na rozwój przedsiębiorczości, ✓ małe nakłady ograniczające skuteczność promocji Gminy, ✓ słabe nasycenie turystyczną infrastrukturą informacyjną, oznaczenia tras rekreacyjnych, rowerowych i pieszych, ✓ brak zakładów przetwarzających lokalny surowiec (kamień, drewno),

✓ zasoby surowców naturalnych (kamień budowlany średniej jakości), ✓ znaczne obszary leśne,	

Szanse	Zagrożenia
✓ lokalizacja gminy, w tym położenie przygraniczne, ✓ zainteresowanie regionem przez mieszkańców dużych miast w tym cudzoziemców, ✓ wspólne działania z innymi podmiotami na rzecz rozwoju i promocji, ✓ tworzenie i funkcjonowanie związków ponadgminnych, ✓ wystarczająca przestrzeń inwestycyjna, ✓ możliwość korzystania z funduszy UE, ✓ pozyskanie inwestorów, ✓ unowocześnianie gospodarstw rolnych i ich produkcji, ✓ rozwój przetwórstwa rolnego, ✓ rozwój turystyki, agroturystyki i rekreacji, ✓ rozwój gastronomii, ✓ udział rolników w grupach producenckich – regionalnych, krajowych i zagranicznych, ✓ edukacja społeczeństwa, ✓ progospodarcza polityka państwa, premiująca przedsiębiorczość, ✓ możliwość wykorzystania środków z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE na współfinansowanie projektów gminy w zakresie infrastruktury, gospodarki, ekologii,	- peryferyjne położenie Gminy względem głównych ośrodków, możliwość marginalizacji, - rosnąca konkurencja gospodarcza, turystyczna sąsiednich gmin, - zwiększanie się bezrobocia w regionie, - wysokie obciążenia podatkowe i ZUS, - niewłaściwa finansowa polityka państwa, w tym zakresie oświaty i pomocy społecznej, - zbyt skomplikowane procedury, biurokracja, - zbyt wysokie oprocentowanie kredytów na działalność gospodarczą, - brak spójnej polityki rolnej w kraju i regionie, - wysokie koszty produkcji rolnej wpływające na niską rentowność gospodarstw, - brak wiary rolników w dobrą politykę rolną państwa, - ubożenie społeczeństwa,

edukacji, turystyki, kultury itd. oraz na działalność gospodarczą przez indywidualnych przedsiębiorców, grupy producenckie, na działanie organizacji pozarządowych,	

2.1.2. SFERA SPOŁECZNA

Mocne strony Gminy	Słabe strony Gminy
✓ aktywność gospodarcza i społeczna mieszkańców, ✓ duży (niewykorzystany) potencjał siły roboczej, ✓ priorytetowe traktowanie oświaty przez samorząd gminy, ✓ wysoki poziom kwalifikacji kadry pedagogicznej, ✓ dobre programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży, ✓ właściwie funkcjonujące przedszkola, szkoły i biblioteki, ✓ istnienie zespołów sportowych i aktywna ich działalność, ✓ istnienie i wykorzystanie obiektów sportowych i rekreacyjnych, ✓ funkcjonowanie ośrodków zdrowia, ✓ poczucie bezpieczeństwa wśród społeczności gminy, ✓ istnienie dobrze wyposażonych jednostek OSP, ✓ kontynuacja tradycji kulturalnej i historycznej, ✓ funkcjonowanie wielu aktywnych lokalnych stowarzyszeń, ✓ zaangażowanie władz samorządowych	- niski przyrost naturalny, - bezrobocie, - ucieczka z Gminy ludzi młodych (głównie w związku z brakiem ich zdaniem perspektyw), - krótkie okresy zatrudnienia, - rozdrobniona sieć szkół podstawowych, - brak szkół ponadpodstawowych, - niska aktywność w zakresie organizacji imprez ponadlokalnych, - brak oferty kulturalnej dla młodzieży na spędzenie wolnego czasu, - niezadowalające wyposażenie szkół w infrastrukturę sportową (sale i boiska), - brak rezerw mieszkań komunalnych, - brak budynków socjalnych w gminie, - brak inwestycji w zakresie budownictwa mieszkalnego (prywatnego i komunalnego), - nie w pełni zadawalające środki finansowe na pomoc społeczną, - duża ilość rodzin dysfunkcyjnych wymagających pomocy, - występowanie patologii społecznych, - niewystarczający poziom wiedzy na temat warunków gospodarowania w UE,

gminy w sprawie jej mieszkańców, ✓ funkcjonowanie Międzygminnego Ośrodka Kultury, ✓ dobra współpraca z funkcjonującymi na terenie gminy parafiami	- wysokie zagrożenie powodziowe, - występowanie barier architektonicznych w budynkach Urzędu, MGOK, Biblioteki uniemożliwiających dostęp osobom niepełnosprawnym, - utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych na terenie gminy,

Szanse	Zagrożenia
✓ stabilizacja krajowego, regionalnego i lokalnego rynku pracy, ✓ zmniejszanie się bezrobocia, ✓ edukacja dorosłych, dokształcanie zawodowe i przekwalifikowania zawodowe, ✓ edukacja dzieci i młodzieży, szczególnie w zawodach niezbędnych dla rozwoju regionu oraz nauka języków obcych, ✓ ciągła poprawa wyposażenia i jakości funkcjonowania OSP na terenie gminy, ✓ wzmacnianie więzi wśród społeczności lokalnej, ✓ zachowywanie tradycji rodzinnych, kulturalnych, historycznych, ✓ budowa aktywnych postaw obywatelskich, ✓ możliwość pozyskiwania środków finansowych na współfinansowanie projektów związanych z edukacją, budową aktywnych postaw obywatelskich, zwalczaniem bezrobocia, kulturą itd. z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE	- zwiększanie się bezrobocia w regionie, - ubożenie społeczeństwa, - brak motywacji społeczeństwa do edukacji, przekwalifikowań zawodowych, przedsiębiorczości, - wzrost degradacji zawodowej młodzieży, - odpływ ludzi młodych ze wsi, - niewystarczające środki lub ich brak na profilaktykę zdrowia, relaks i wypoczynek, - polityka władz odpowiedzialnych za funkcjonowanie Policji zmierzająca do ograniczenia roli i stanu etatowego posterunku Policji w Międzyzlesiu,

2.1.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony Gminy	Słabe strony Gminy
✓ gmina posiada Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla całego obszaru, ✓ przeprowadzona telefonizacja znacznej części gminy, ✓ ujęcia wody i zwodociągowanie miasta i części wsi (Domaszków, Długopole Górne, Goworów), ✓ sieć kanalizacyjna w mieście, ✓ sieć gazowa w mieście, ✓ zbiorcza oczyszczalnia ścieków dla gminy, ✓ zorganizowany wywóz odpadów i selektywna zbiórka odpadów, ✓ lokalne kotłownie w mieście opalane paliwem gazowym, ✓ zadowalająca sieć komunikacji publicznej i sprawne połączenia między głównymi węzłami komunikacyjnymi, ✓ układ dróg zabezpieczający obsługę komunikacyjną, ✓ należyty stan oświetlenia gminy, ✓ dobre pokrycie siecią telefonii komórkowej na obszarach położonych u podnóża masywów górskich,	- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura (kanalizacja, wodociągi) na terenach wiejskich, - nie zadowalający stan urządzeń wodnych i cieków wodnych zwiększające zagrożenie powodziowe, - zły stan nawierzchni głównie dróg powiatowych oraz części gminnych (transportu rolnego), - brak obwodnicy Międzyzlesia i rosnąca liczba samochodów przejeżdżających przez miasto, - zły stan zagród i budynków, brak budownictwa komunalnego, - niewystarczające zagospodarowanie „centrów” wsi, - brak w dużych miejscowościach wiejskich infrastruktury dla wypoczynku i aktywności dzieci (place zabaw, ogródki jordanowskie), - obecność dzikich składowisk odpadów, wymagających natychmiastowej likwidacji, - brak aktywności inwestycyjnej operatorów telekomunikacji przewodowej, - brak zasięgu lub śladowy telefonii komórkowej i przewodowej w miejscowościach górskich (Gniewoszów, Lesica, Niemojów, Potoczek, Pisary, Jodłów), - brak sieci gazowej na terenach wiejskich przez które przechodzi gazociąg,

	- konieczność rozbudowy i modernizacji istniejącej sieci elektroenergetycznej średniego napięcia, - konieczność posiadania środków własnych przy realizacji projektów w dziedzinie infrastruktury z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE, - obowiązywanie zakazów i ograniczeń w zakresie inwestycji i budownictwa mieszkaniowego na terenach prawnie chronionych

Szanse	Zagrożenia
✓ telefonizacja wykluczonych obszarów gminy, ✓ budowa i wyremontowanie dróg gminnych, ale głównie powiatowych, ✓ budowa obwodnicy Międzyzlesia, ✓ rewitalizacja miasta, w tym głównie Rynku, ✓ gazyfikacja miejscowości leżących na trasie gazociągu, ✓ rozbudowa istniejących i budowa nowych wodociągów na terenach wiejskich, ✓ utrzymanie dobrego stanu technicznego infrastruktury komunalnej, ✓ wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych, w tym z UE do poprawy stanu infrastruktury technicznej, ✓ budowa zespołu kąpieliskowego w Międzyzlesiu, ✓ budowa hali sportowej w Międzyzlesiu, ✓ współpraca z innymi gminami w	- zamknięcie gminnego składowiska odpadów, - stale rosnące opłaty za środowisko zwiększające koszty usług komunalnych, - brak własnych środków finansowych na poprawę stanu infrastruktury technicznej i środków z budżetu państwa, - brak zainteresowania inwestycyjnego podmiotów zajmujących się dystrybucją usług typu dostawa gazu, dostawa energii elektrycznej, dostawa usług telekomunikacyjnych, - niewykorzystanie możliwości jakie stwarzają zewnętrzne źródła finansowe, w tym z UE na poprawę stanu infrastruktury, - dekapitalizacja istniejącej infrastruktury technicznej,

zakresie rozwiązania problemów gospodarki odpadami	

2.1.4. ŚRODOWISKO NATURALNE

Mocne strony Gminy	Słabe strony Gminy
✓ posiadanie obszarów chronionych (otulina Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego, obszar Natura 2000), ✓ walory przyrodnicze (bogactwo fauny i flory), ✓ nieskażone przemysłem środowisko (szczególnie dotyczy powietrza), ✓ zasoby surowców naturalnych (kamień budowlany średniej jakości), ✓ znaczne obszary leśne, ✓ segregacja ogólna odpadów, ✓ gazyfikacja miasta, ✓ oczyszczalnia ścieków, ✓ kanalizacja miasta, ✓ realizacja w placówkach oświatowych programów o tematyce ekologicznej, ochrony przyrody i zdrowia, ✓ dbałość o ekorozwój, ✓ wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców	- słabo rozwinięta infrastruktura (kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi) na terenach wiejskich, - wysokie zagrożenie powodziowe, - zanieczyszczenie środowiska: wód powierzchniowych, gruntowych i gleb na terenach wiejskich pozbawionych systemu usuwania i unieszkodliwiania ścieków, - duży odsetek bezodpływowych zbiorników na ścieki o złym stanie technicznym, - zmniejszające się zasoby wód, - niewystarczający poziom wiedzy i świadomości na temat ochrony środowiska naturalnego szczególnie u dorosłej części społeczeństwa, - znaczny odsetek dachów pokrytych azbestem,

Szanse	Zagrożenia
✓ rozwój gospodarstw ekologicznych, ✓ opracowanie i realizacja programu ochrony środowiska przyrodniczego, ✓ utrzymywanie w dobrym stanie technicznym infrastruktury technicznej w gminie i regionie, ✓ korzystne warunki do rozwoju turystyki rowerowej, pieszej,	- degradacja środowiska przyrodniczego z bezpowrotną utratą dziedzictwa przyrody, - coraz częściej występujące niekorzystne zjawiska przyrodnicze (powodzie, huragany), - słabe wsparcie dla inwestycji proekologicznych,

✓ wykorzystania walorów przyrodniczych do celów, agroturystyki, rekreacji i promocji,✓ możliwość tworzenia i rozwoju szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych,✓ wykształcenie w społeczeństwie postaw odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze,✓ edukacja ekologiczna społeczeństwa,	- powstawanie niekontrolowanych miejsc składowania odpadów,

2.2. Analiza głównych problemów.

Przeprowadzona analiza SWOT umożliwiła wskazanie głównych problemów rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, których usunięcie lub co najmniej złagodzenie ich negatywnych skutków wymagać będzie podjęcia przez władze samorządowe systematycznych i skoordynowanych działań. W przeciwnym wypadku narastać będą dysproporcje pomiędzy wybranymi obszarami oraz częściami społeczności w ramach naszej gminy, co może doprowadzić do powstawania napięć, konfliktów oraz barier rozwojowych.

Atutem Gminy Międzyzlesie są przebiegające przez teren gminy ważne szlaki komunikacyjne: drogowy i kolejowy. Silną stroną gminy jest także jej położenie oraz walory turystyczne umożliwiające rozwój wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz rozwój różnych form turystyki aktywnej. Na terenie gminy znajdują się wolne tereny inwestycyjne dla małych i średnich podmiotów gospodarczych. Samorząd traktuje priorytetowo sprawy oświaty, bezpieczeństwa, ochrony środowiska oraz kultury i sportu. Poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia jest dość wysoki. Obserwowana jest od kilku lat aktywność lokalnych środowisk wiejskich oraz ich dbałość o wizerunek swoich miejscowości.

Słabymi stronami Gminy Międzyzlesie jest dosyć wysokie bezrobocie oraz prowadzone na niskiej klasy gruntach niezbyt dochodowe rolnictwo. W

sterze infrastruktury technicznej najsłabszymi punktami są niedostatki w zakresie wodociągów oraz kanalizacji na obszarach wiejskich. Rozwój hamuje również zły stan dróg głównie powiatowych i wojewódzkich oraz wykluczenie telekomunikacyjne niektórych wyżej położonych miejscowości gminy. Słabymi stronami w sferze społecznej są: niski przyrost naturalny oraz zbyt małe środki na opiekę społeczną, brak rezerw mieszkań komunalnych i socjalnych. Słaba stroną jest też brak oferty na spędzenie wolnego czasu szczególnie dla młodzieży. Brak jest również należytej, adekwatnej do stopnia uturystycznienia (liczba turystów, ilość atrakcji turystycznych) infrastruktury obsługi turysty i imprez o znaczeniu ponadgminnym.

Najbardziej istotną **szansą rozwojową** Gminy Międzyzlesie jest korzystne położenie geograficzne (Kotlina Kłodzka). Cały region charakteryzuje się znaczną atrakcyjnością turystyczną a także bardzo dobrym stanem środowiska. Szansą jest pozyskanie nowych inwestorów. Rozwój sektora przetwórstwa rolno – spożywczego, produkcja żywności ekologicznej oraz przetwórstwo drewna i kamienia to szanse dla lokalnych przedsiębiorców i rolników. Potencjalną szansę stanowi również rozwój turystyki sobotnio - niedzielnej oraz rozwój agroturystyki nakierowane na klienta z Polski i z zagranicy. Szansa na rozwój jest też pozyskanie środków zewnętrznych, na realizację celów strategicznych, z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE.

Głównym **zagrożeniem** zewnętrznym dla społeczności Gminy Międzyzlesie wydaje się być słabnąca koniunktura w Polsce, częste zmiany przepisów prawa i nadmierny fiskalizm państwa. Społeczeństwu zagraża wzrastające bezrobocie oraz ciągle ubożenie społeczeństwa, co wiąże się również z osłabieniem motywacji do podnoszenia poziomu wykształcenie oraz przekwalifikowań zawodowych. Pogorszeniu ulega również stan zdrowia społeczeństwa a środki na profilaktykę i promocję zdrowia są niewystarczające. Dekapitalizacji ulegać będzie istniejąca infrastruktura techniczna. Brak jest wspólnych efektywnych inicjatyw międzygminnych i

regionalnych zmierzających do przyspieszenia rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.

Zidentyfikowane problemy pojawiające się w poszczególnych dziedzinach życia społeczno - gospodarczego gminy przedstawiono poniżej.

GOSPODARKA

1. Niewykorzystane zasoby ludzkie (wysoka stopa bezrobocia).
2. Słabo zaadaptowane do warunków lokalnych i rozdrobnione rolnictwo.
3. Niewystarczająco rozwinięte przetwórstwo lokalnych surowców (drewno, kamień),
4. Słabo rozwinięta baza gastronomiczno - hotelowa.
5. W niepełnym stopniu wykorzystane walory turystyczne.
6. Niedostateczne zagospodarowanie terenów służących rekreacji i wypoczynkowi.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Niedostateczna jakość infrastruktury drogowej głównie powiatowej, wojewódzkiej oraz gminnej (drogi transportu rolnego).
2. Nie zadawalający stan urządzeń wodnych i cieków wodnych zwiększające zagrożenie powodziowe.
3. Perspektywa zamknięcia w 2009 gminnego składowiska odpadów.
4. Niewystarczająca ilość infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (sieć wodociągowa i gazowa).
5. Zdekapitalizowana, wymagająca inwestycji infrastruktura basenu w Międzylesiu.
6. Niedostateczny stan techniczny urządzeń (zbiorniki bezodpływowe) do gromadzenia ścieków w mieście i na obszarach wiejskich,
7. Nie satysfakcjonujący stan budynków jednostek organizacyjnych gminy.

SFERA SPOŁECZNA

1. Niski przyrost naturalny skutkujący między innymi zmniejszaniem się liczby dzieci w placówkach oświatowych, a w przyszłości starzeniem się społeczności gminy.
2. Wysoki w porównaniu z powiatem, województwem i krajem poziom bezrobocia.
3. Występowanie patologii oraz zwiększający się odsetek osób potrzebujących wsparcia socjalnego.
4. Odływ młodych i wykształconych osób poszukujących pracy i lepszych warunków życia.

ŚRODOWISKO NATURALNE

1. Zanieczyszczone wody powierzchniowe głównie na obszarach wiejskich.
2. Zmniejszające się zasoby wód.
3. Wiele pozostawiające do życzenia postawy proekologiczne mieszkańców gminy (wypuszczanie ścieków pochodzących z gospodarstw rolnych na użytki rolne czy tworzenie dzikich wysypisk)
4. Duży odsetek dachów pokrytych azbestem.

Główne problemy stymulowania rozwoju gminy Międzyzlesie stały się podstawą do sformułowania celów rozwoju.